

Årsrapport 2006

FORORD

Denne årsberetningen rapporterer fra Samarbeidsrådets virksomhet i 2006 og frem til årsmøtet 28. mars 2007. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) feiret sitt 10-årsjubileum i 2006. Stiftelsesdagen, 30. mai, ble markert på Grønland Kulturstasjon. Feiringen samlet nærmere 100 personer fra tros- og livssynsorganisasjoner i Norge og deres varierte kulturelle innslag gjorde markeringen til en minnerik forestilling.

Det tros- og livssynspolitiske arbeidet har i 2006/2007 særlig vært fokusert mot statkirke spørsmålet, der STL har forsøkt å belyse Gjøannes-utvalgets utredning sett fra tros- og livssynsminoritetenes perspektiv.

Det tros- og livssynsdialogiske arbeidet fikk et ekstra løft gjennom regjeringens tilleggsbevilgning i 2006 som gjorde det mulig å ansette en informasjonsmedarbeider og frigjøre koordinator til arbeidet med lokale dialoger.

Høstens store satsning på området ble Nasjonal Dialogkonferanse, den 28.-29. oktober som samlet lokale representanter fra tros- og livssynssamfunnene på HL-senteret (Villa Grande, Bygdøy). Tema på konferansen var blant annet arbeidet for lokale dialogfora. Samtidig tok konferansen fatt i problemstillingen knyttet til årets kanskje viktigste dialogutfordring, nemlig offentliggjøring av karikaturer av profeten Muhammed og debattene og protestene i kjølvannet av denne. STLs felles uttalelse på begynnelsen av året i debattens hete er et av mange tegn i Norge på at tros- og livssynsdialogen har skapt allianser som maner til forståelse og respekt, på tross av våre forskjelligheter.

Denne årsmeldingen gir først en oversikt over virksomhetene; medlemmene i rådet, arbeidsutvalget og ansatte ved kontoret. Deretter følger en beskrivelse av arbeidet som er utført i henhold til arbeidsplan for 2006/2007.

Oslo, den 30. mars 2007

Jan Benj. Rødner
leder

Anders Huuse Kartzow
koordinator

INNHold

1 RÅDET.....	4
1.1 MEDLEMMER I STL OG REPRESENTANTER I RÅDET	4
1.2 LEDER	5
1.3 ARBEIDSUTVALGET	6
1.4 KOORDINATOR OG ANDRE ANSATTE	6
2 STLS TROS- OG LIVSSYNSPOLITISKE ARBEID	6
2.1 STAT – KIRKE	7
2.2 STAT-KIRKE SEMINAR 14. FEBRUAR, 23. NOVEMBER OG 7. MARS.....	7
2.3 OPPRYDDING AV DOBBELTREGISTRERINGER OG ANDRE FORHOLD KNYTTET TIL TILSKUDD TIL TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN.....	8
2.4 OSLOKOALISJONEN FOR TROS- OG LIVSSYNSFRIHET	9
2.5 SENTER FOR STUDIER AV HOLOCAUST OG LIVSSYNSMINORITETER (HL-SENTERET).....	9
2.6 ANNET.....	10
2.7 HØRINGSARBEID.....	10
3 ARBEID MED TROS- OG LIVSSYNSDIALOG	11
3.1. NASJONAL DIALOGKONFERANSE.....	11
3.2 STL-FORUM	12
3.3 LOKALE DIALOGER KRISTIANSAND	12
3.4 DIALOGGRUPPEN FOR TRO- OG LIVSSYN I ROGALAND	13
3.5 LA OSS GÅ ET STYKKE VEI SAMMEN/LOKALE DIALOGER OSLO.....	13
3.6 UNGDOMSDIALOG/LOKALE DIALOGER OSLO	13
3.7 ARBEIDSGRUPPE OM «VOLD I NÆRE RELASJONER»	14
4 INFORMASJON OG PROFILERING	14
4.1. LOGO OG NETTSIDE	14
4.2 PROFILERINGSARBEIDSGRUPPE OG INFORMASJONSMATERIELL.....	15

5 ORGANISASJONSUTVIKLING	15
5.1 MØTEFORM	15
6 ØKONOMI.....	16

1 RÅDET

Rådet er STLs øverste organ og hvert medlemssamfunn/organisasjon har inntil 2 representanter i Rådet. Rådet kan delegere arbeidsoppgaver til arbeidsutvalget og koordinator. Arbeidsutvalget besto i 2006/2007 av leder og 3 medlemmer fra Rådet. Valgkomiteén nominerer leder og representanter til arbeidsutvalget som velges på årsmøtet. Koordinator er daglig leder av sekretariatet og forbereder og gjennomfører vedtak i Rådet og arbeidsutvalget.

1.1 MEDLEMMER I STL OG REPRESENTANTER I RÅDET

I 2007 besto STL av 12 medlemmer og en observatør. Medlemsorganisasjonene i STL velger selv sine representanter til Rådet. Ved årsskiftet 2006/2007 var disse representert i Rådet:

- Britt Strandlie Thoresen Baha'i-samfunnet i Norge
- Egil Lothe Buddhistforbundet
Shantana Berg
- Olav Fykse Tveit¹ Den norske kirke (Dnk)
Vebjørn Horsfjord²
- Robert Hercz Det Mosaiske Trossamfund (DMT)
Jan Benj. Rødner
- Darbara Singh Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji
Sumeet Singh
- Bjørn Jansen Holistisk Forbund (HoF)
Kathrine Stenberg
- Kristin Mile Human-Etisk Forbund (HEF)
Bente Sandvig
- Karima Solberg Islamsk Råd Norge (IRN)
Ali Asghar
- Espen Lynne Amundsen Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Are Svendsen
- Marit Kromberg³ Nye Norges Kristne Råd (NKR)
Dag Nygård
- May Lisbeth Myrhaug Oslo Katolske Bispedømme (OKB)

¹ Olav Fykse Tveit tok over etter Ingrid Vad Nilsen

² Vebjørn Horsfjord sluttet i Dnk og ble erstattet av Erlend Rogne.

³ Ørnulf Steen tok over Marit Krombergs plass i Rådet i oktober 2006, i forbindelse med fusjonen mellom Norges Frikirkeråd og Norges Kristne Råd (Nye Norges Kristne Råd). Marit Kromberg og Dag Nygård har representert Norges Frikirkeråd i Samarbeidsrådet.

- Gopal K. Sharma Sanatan Mandir Sabha, Norway
Mangat Rai Sharma
Observatører:
- Anne Kirsti Brække Kristensamfunnet
Kirsten Thomassen

Rådet har hatt 7 møter i 2007. Rådsmøtene avholdes hos medlemssamfunnene. Vertskap i 2006 har vært Gurduara Sri Nanak Dev Ji (26/1), Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige (2/3), Oslo Katolske Bispedømme (6/4), Grønland Kulturstasjon (30/5), Vennenes Samfunn Kvekerne (29/8), Nye Norges Kristne Råd (10/10), Human-Etisk Forbund (28/11) og Buddhistforbundet (30/01-07).

Møtet på Grønland Kulturstasjon falt sammen med 10-årsjubileet og var lagt rett i forkant av festlighetene på stedet. Den 29/8 innledet Ann Helen Aarø (avdelingsleder juridisk avdeling LDO) om LDOs arbeid i forhold til diskriminering på tros- eller livssynsmessig grunnlag. På STLs møte hos Human-Etisk Forbund (28/11) var livssynsavdelingen ved NRK invitert til å snakke om hvordan man kan legge til rette for deknningen av tros- og livssynsmangfoldet i Norge.

Rådet har dessuten hatt tre møter med politisk ledelse og embetsverket i KKD, ett på våren (10. mars) og ett på sensommeren (17. august), og sent på høsten (4. desember). På møtet 10. mars var dessuten representanter fra UD og AID til stedet. Her ble utfordringene knyttet til karikaturstriden diskutert. På møtet kunngjorde Trond Giske en ekstrabevilgning til STL på 350 000 kroner.

1.2 LEDER

Jan Benj. Rødner (Det Mosaiske Trossamfund) er leder på fjerde året og går av som leder ved årsmøtet i 2007. Jan Benj. Rødner ble oppnevnt til LDOs brukerutvalg på innstilling fra LDO. Leder har representert STL på følgende arrangement i 2006/2007:

- 2. februar. Seminar om forholdet stat-kirke i forbindelse med Ingvill Thorson Plesners bok: «Skal vi skilles?»
- 10. februar. Felles markering mot vold, for respekt og ytringsfrihet.⁴
- 15. februar. HEFs seminar om forholdet stat-kirke.
- 1. april. Human-Etisk Forbunds 50 års jubileumsfeiring i Oslo Rådhus.
- 12. mai. Tale til konferanse i regi av Det Islamske Forbundet.
- 16. juni. Festmiddag ved omorganisering av Norges Frikirkeråd.
- 22. juni. 100-årsjubileum for kong Haakon VIIIs kroning i Trondheim.

⁴ STL uttalelsen vedr. karikaturstriden, "[Dialog er veien til fredelig sameksistens](#)", ble opplest under markeringen.

- 22. august. Møte med FNs spesialutsending for frihet til religion og tro i regi av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter.
- 23. august. Åpning av HL-senteret.
- 14. september. LDOs seminar om homofile og hatkriminalitet.
- 6. november. Foredrag om STL for Sarpsborg Rotary.
- 13. november. Åpning av Kirkemøtet i Den norske kirke på Øyer.
- 5. desember. Hilsen til religiøse ledere fra Irak på konferanse i regi av European Council of Religious Leaders.
- 21. februar 2007. Festgudstjeneste i Trefoldighetskirken og middag på Akershus Slott i anledning kong Harald Vs 70-årsdag.

1.3 ARBEIDSUTVALGET

Foruten leder har arbeidsutvalget bestått av:

Vebjørn Horsfjord ⁵	Den norske kirke	Gjenvalgt
Marit Kromberg	Norges Frikirkeråd	Gjenvalgt
Kathrine Stenberg	Holistisk Forbund	Gjenvalgt

Arbeidsutvalget har hatt 11 møter i 2006/2007.

1.4 KOORDINATOR OG ANDRE ANSATTE

Som følge av økte bevilgninger til STL ble det høsten 2006 ansatt en informasjonsmedarbeider i 50 % stilling. Denne ansettelsen gjorde det mulig å frigjøre koordinator til å arbeide 50 % med prosjektet ”lokale religions- og livssynsmøter”. Arbeidsutvalget og en egen intervjugruppe bestående av rådsmedlemmet Bente Sandvig (HEF), Helene Engen (informasjonskonsulent) og koordinator ledet dette arbeidet. Stillingen som informasjonsmedarbeider ble utlyst med søknadsfrist 15. august og 43 personer søkte stillingen. AU valgte å ansette Mehda Ghalegolabi, som begynte i stillingen 18. september.

Da Anders Huuse Kartzow tok pappapermisjon fra 1. mars til 1. mai ble tidligere koordinator Barbro Sveen engasjert som vikar i en 50 % stilling. Barbro ledet blant annet arbeidet med jubileumsmarkeringen på Grønland kulturstasjon den 30. mai.

2 STLs TROS- OG LIVSSYNSPOLITISKE ARBEID

Det tros- og livssynspolitiske arbeidet har i 2006/2007 særlig vært fokusert på to områder. Det ene er den fremtidige relasjonen mellom Staten og Den norske kirke der problemstillingene har tatt utgangspunkt i [Gjøannes-utvalgets utredning](#) og spesielt spørsmål knyttet til statens

⁵ Vebjørn Horsfjord sluttet i Dnk i oktober 2006. Erlend Rogne tok over Vebjørns plass i AU etter dette..

generelle tros- og livssynspolitikk. Det andre sentrale området har vært å finne en akseptabel måte å rydde opp i dobbeltregistreringer mellom Den norske kirke og andre trossamfunn og mellom øvrige trossamfunn. Oppryddingen har kommet et stykke på vei, men det gjenstår fortsatt et stykke arbeid.

STLs medlemssamfunn har hatt to møter med statssekretær Randi Øverland i løpet av året der ovennevnte sak om dobbeltregistreringer og andre relevante tros- og livssynspolitiske saker har vært diskutert.

Det tros- og livssynspolitiske arbeidet har også vært ivaretatt gjennom vårt løpende engasjement i Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet og HL-senteret. STLs tros- og livssynspolitikk i 2006/2007 kommer også til syne gjennom våre høringssvar, og andre uttalelser knyttet til aktuelle tros- eller livssynspolitiske problemstillinger.

2.1 STAT – KIRKE

Etter påtrykk fra STL ble det i 2003 oppnevnt tre medlemmer fra tros- og livssynsminoritetene i Gjønnes-utvalget (Bente Sandvig fra Human-Etisk Forbund, Dag Nygård fra Norges Frikirkeråd og Lena Larsen fra Islamsk Råd Norge). To av disse representantene, Bente Sandvig og Dag Nygård, har i denne perioden også sittet i Rådet og vært viktige bidragsyttere for Rådets behandling av tematikken.

I tillegg til å arrangere to seminarer (se pkt. 2.2) om temaet, inviterte STL seg selv til Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité den 7. mars. Her la representanter for medlemssamfunnene/organisasjonene frem sine syn på problemstillinger knyttet til statens fremtidige tros- og livssynspolitikk.

I etterkant av dette møtet ble det i STL tatt initiativ til å arbeide mer målrettet med å begrunne behovet for en samlet religions- og livssynspolitikk i Norge. En arbeidsgruppe, bestående av Bente Sandvig (Human Etisk Forbund), Dag Nygård (Nye Norges Kristne Råd), Per Tangaard (Den norske kirke) og Sumeet Singh (Gurduara Sri Nanak Dev Ji), ble nedsatt på rådsmøtet 30. mai og har som oppgave å samle relevant dokumentasjon på området og utarbeide en tekst som viser behovet for en formell utredning av dette området. Arbeidsgruppa leverer sitt forslag til rådsmøtet.

På rådsmøtet den 28. november kom Rådet til enighet om en felles [uttalelse](#) om statskirkeordningen. STL fremmet her sitt prinsipielle syn om at dagens statskirkeordning må avvikles og erstattes av en ordning som bedre ivaretar likeverdsprinsippet og et legitimt krav om indre selvstyre for Dnk. Uttalelsen ble gjengitt i Vårt Land og kommentert i [Aftenposten](#).

2.2 STAT-KIRKE SEMINAR 14. FEBRUAR, 23. NOVEMBER OG 7. MARS

Samarbeidsrådet inviterte til tre seminarer for våre medlemssamfunn og organisasjoner om stat-kirke spørsmålet i 2006/2007

Stat-kirke seminaret den 14. februar gav en innføring i hovedpunktene i Gjønnes-utvalgets utredning. Utvalgsmedlemmene Bente Sandvig (rådsrepresentant fra Human-Etisk

Sumeet Singh - Gurduara Sri Nanak Dev Ji

Forbund), Dag Nygård (rådsrepresentant fra Norges Frikirkeråd), Jens Petter Johnsen (Den norske kirke) og Lena Larsen (Islamsk Råd Norge) innledet til samtale. Seminaret fant sted i Det Islamske Forbundets lokaler i Calmeyergaten og samlet 30 deltakere.

På stat-kirke seminaret den [23. november](#) gav journalist Dag Kullerud sine inntrykk av stat-kirke debatten. Deretter innledet leder i STL, Jan Benj. Rødner, om hva økonomisk likebehandling mellom statskirken og øvrige tros- og livssynssamfunn bør innebære. Til sist

gav Sumeet Singh (Gurduara Sri Nanak Dev Ji), Karima Solberg (IRN) og Bente Sandvig (HEF) sine respektive innspill på fremtidige religionspolitiske veivalg i lys av blant annet Gjønnnes-utvalgets utredning. Seminaret fant sted i Det Mosaiske Trossamfund på St. hans haugen i Oslo, og samlet 30 deltakere.

På stat-kirke seminaret den 7. mars innledet Ingvill Thorson Plesner (stipendiat ved Senter for menneskerettigheter) til samtale om Gjønnnes-utvalgets flertallsforslag og om dette forslaget ivaretar våre menneskerettslige forpliktelser. Senere innledet Oddbjørn Leirvik om religionspolitiske utfordringer i kjølvannet av Gjønnnes- og Bostadutvalgets arbeid. Blant annet ble forholdet mellom en multikulturalistisk vs. en verdibasert religionspolitikk diskutert, og om staten har legitim rett til å stille verdimessige krav i sin støtte til tros- og livssynssamfunns virksomhet

Seminarene og møtet med Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité var planlagt av en egen arbeidsgruppe bestående av Lars Gule (senere Roar Johnsen, begge fra HEF), Vebjørn Horsfjord (senere Erlend Rogne, begge fra Dnk), Egil Lothe (Buddhistforbundet), Senaid Kobilica (IRN) og Sidsel Smith-Meyer (HoF) i tillegg til koordinator.

2.3 OPPRYDDING AV DOBBELTREGISTRERINGER OG ANDRE FORHOLD KNYTTET TIL TILSKUDD TIL TROS- OG LIVSSYNSAMFUNN

STL har fulgt prosessen med opprydding av dobbeltregistreringer i 2006. KKD gjennomførte i første kvartal utsendelse av brev til alle dobbeltregistrerte mellom tros- og livssynssamfunn og Den norske kirke og mellom øvrige tros- og livssynssamfunn. Brevet fra departementet var blitt til i samarbeid med STL. STL fikk gjennomslag for at utsendelsen skulle skje på bakgrunn av oppdaterte medlemslister. Det ble sendt ut 78 103 brev til personer oppført i Dnks medlemsregister.

De endelige tallene fra oppryddingen, som ble presentert på STLs møte med KKD den 4. desember, dokumenterte at den 27.10.2006 ble 66 885 fjernet fra Dnks medlemsregister. 9200 bekreftet at de ønsker medlemskap i Dnk. Datatilsynet har av personvernmessige hensyn

ikke tillat øvrige tros- og livssynssamfunn å få tilbakemelding om hvilke av sine dobbeltregistrerte medlemmer med Den norske kirke som har bekreftet at de ønsker medlemskap i Dnk. STLs medlemsorganisasjoner anmodet overfor departementet at Datatilsynet må gi den nødvendige konsesjon for dette, slik at øvrige tros- og livssynssamfunn kan få ryddet opp i sine registre.

Et annet moment knyttet til oppryddingen har vært hvilken anmodning STL bør gi departementet for de personer som fortsatt er innmeldt i mer enn ett tros- eller livssynssamfunn. Da departementet har uttalt at tilskuddet vil bortfalle for de medlemmer som fortsatt er dobbeltregistrert, har Buddhistforbundet argumentert for at dette vil stride med trossamfunnsloven og at departementet må følge en prosedyre der siste innmelding blir kjent ugyldig, siden gyldig innmelding i et tros- eller livssynssamfunn bare kan skje om man ikke er berettiget til tilskudd et annet sted. Det har ikke vært konsensus i Rådet for en slik prosedyre, blant annet fordi Rådet har vært uenige om dette ville være den riktige fremgangsmåten og at prosessen med å ugyldiggjøre det første registrerte medlemskap kan vise seg å være meget komplisert da tid for innmelding ikke nødvendigvis er registrert.

2.4 OSLOKOALISJONEN FOR TROS- OG LIVSSYNSFRIHET

Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet, som ble opprettet i 1998, sprang ut av Oslokonferansen om tros- og livssynsfrihet som blant annet STL sto bak. Oslokoalisjonen består av et styre med 3 representanter fra STL, 1 representant fra Den norske kirke og 3 representanter fra Universitetet i Oslo.

STLs representanter i styret er Bente Sandvig (Human-Etisk Forbund), Are Svendsen (Jesu Kristi Kirke av Siste dagers hellige) og Dag Nygård (Norges Kristne Råd).

Våre representanter i Oslokoalisjonen har informert STL om Oslokoalisjonens virksomhet. Denne har blant annet vært knyttet til arbeidet med å styrke prinsipper om tros- og livssynsfrihet, og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunn internasjonalt. Blant annet arrangerte Oslokoalisjonen et godt besøkt seminar om menneskerettigheter og misjon i begynnelsen av september.

Samarbeidsrådet har fulgt opp arbeidet med å få vedtatt vedtekter for Oslokoalisjonen. Vedtektene har vært diskutert på to av STLs rådsmøter i høst, og sendt til våre medlemsorganisasjoner på høring. Det forventes at vedtektene vil være på plass i løpet av våren 2007.

2.5 SENTER FOR STUDIER AV HOLOCAUST OG LIVSSYNSMINORITETER (HL-SENTERET)

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) har vært en viktig samarbeidspartner for STL i året som gikk. STLs representant i HL-senterets styre, Britt Strandlie Thoresen, har informert Rådet om HL-senterets virksomhet. Hun ble gjenvalgt for 3 år på årsmøtet i 2004.

Samarbeidsrådet arbeider for å ivareta livssynssøylen i HL-senteret, og har blant annet lagt press på styret i HL-senteret for å tydeliggjøre livssynsprofilen i HL-senterets virksomhet. HL-senteret ansatte i 2006 en forsker og formidler på livssynsdelen.

HL-senteret ble offisielt åpnet 23. august 2006. Ved åpningen fremførte Shoaib Sultan en hilsen på vegne av Samarbeidsrådet.

HL-senteret og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn arrangerte sammen den første dagen av Nasjonal Dialogkonferanse den 28. oktober 2006.

2.6 ANNET

- Koordinator har deltatt for STL som observatør i Ressursgruppa for kirkens katastrofeberedskap. Gruppa har blant annet gitt innspill til et rundskriv til politidirektoratet som omhandler rutiner for katastrofevarsling. Her nevnes STL som en aktør som må varsles ved større katastrofer for å kunne mobilisere et støtteapparat for dem som ikke tilhører Den norske kirke.
- Marit Kromberg har deltatt på vegne av STL i en arbeidsgruppe som har planlagt nasjonal fagkonferanse om utviklingshemmedes tros- og livssynsfrihet. Fagkonferansen ble arrangert av blant annet Kirkerådet og relevante interesseorganisasjoner.

2.7 HØRINGSARBEID

En viktig del av STLs arbeid har vært å avgi uttalelser som et offisielt høringsorgan. I noen saker har STL valgt å ikke uttale seg fordi det ikke har vært grunnlag for konsensus. STL har også på eget initiativ avgitt uttalelser i andre saker enn dem som refererer til bestemte høringsbrev, for eksempel i forbindelse med karikaturesaken. Under følger en liste over STLs uttalelser i 2006/2007. Våre [uttalelser](#) er lagt ut på våre nettsider.

Kultur-og kirkedepartementet	13.12.2006	Staten og Den norske kirke
Det Medisinske Fakultet v/Universitetet i Oslo	09.11.2006	Vedr. klage på tidspunkt for avsluttende eksamen
Pressemelding	19.09.2006	Skuddene mot synagogen er et angrep mot religionsfriheten
Arbeids-og inkluderingsdepartementet	31.05.2006	Høringsuttalelse vedrørende veileder om utredning av likestillingsmessige konsekvenser knyttet til personer med innvandrerbakgrunn mv.
Pressemelding	10.02.2006	Dialog er veien til fredelig sameksistens

3 ARBEID MED TROS- OG LIVSSYNSDIALOG

Ved siden av det religionspolitiske arbeidet har hovedfokus for STL vært å fremme økt forståelse og gjensidig respekt mellom tros- og livssynssamfunnene. Dette arbeidet har vært en viktig del av virksomheten siden STL ble stiftet i 1996.

Etter at STL fikk en tilleggsbevilgning på kr 350 000 våren 2006 ble det utarbeidet et prosjekt, "lokale religions- og livssynsmøter", for å styrke det lokale kontaktarbeidet mellom tros- og livssynssamfunn. Prosjektet skal være med på å styrke det eksisterende lokale dialogarbeidet, stimulere til lokalt samarbeid mellom tros- og livssynssamfunn der slikt ikke finnes og bidra til kompetansebygging gjennom blant annet nettverksbygging mellom de lokale dialogaktørene. Koordinator er prosjektleder og bruker 50 % av tiden til gjennomføring av dette prosjektet. Tilleggsbevilgningen er delvis brukt til å ansette informasjonsmedarbeider i halv stilling for å avlaste koordinators administrative og informasjonsrelaterte oppgaver.

Som et første tiltak for å stimulere til økt samarbeid lokalt ble det arrangert en Nasjonal Dialogkonferanse den 28.-29. oktober på HL-senteret. STL har også fulgt opp det eksisterende dialogarbeidet i Kristiansand og Stavanger.

Arbeidsgruppa dialog har vært referansegruppe for arbeidet med prosjektet og har bistått i planlegging og gjennomføring av Nasjonal Dialogkonferanse den 28.-29. oktober. Arbeidsgruppa har bestått av Anne Hege Grung (Den norske kirke), Britt Strandlie Thoresen (Bahaisamfunnet), May Lisbeth Myrhaug (Oslo Katolske Bispedømme) og Egil Lothe (Buddhistforbundet).

3.1. NASJONAL DIALOGKONFERANSE

Nasjonale Dialogkonferanse (28-29/10) på Villa Grande på Bygdøy i Oslo samlet bortimot 80 deltakere fra ulike tros- og livssynssamfunn fra hele Norge. Første dag av konferansen var i samarbeid med HL-senteret og tema denne dagen var utfordringer og dilemmaer knyttet til tros- og livssynsdialogen. Et panel bestående av venstrepolitiker Odd Einar Dørum, leder i Islamsk Råd Norge, Muhammed Hamdan, og generalsekretær i Mellomkirkelig Råd, Olav Fykse Tveit åpnet dagen med å diskutere utfordringene og dilemmaene knyttet til tros- og livssynsdialogen sett fra myndighetenes og tros- og livssynssamfunnenes side.

Deltakere på Nasjonal Dialogkonferanse

Senere holdt filosofen Lars Svendsen et engasjert innlegg om dialogens og toleransens begrensninger. Til sist diskuterte et panel forholdet mellom ytringsfriheten, tros- og livssynsfriheten og likestilling. Bidragsyterne her var likestillingsombud Beate Gangås, leder i Norske PEN Kjell Olaf Jensen, informasjonsrådgiver i European Council of Religious Leaders Shoaib Sultan, og generalvikar Arne Kirsebom i Oslo Katolske Bispedømme.

Søndagen var en konferanse for STLs medlemsorganisasjoner og særlig deres lokale representanter. STL dekket opphold og reise for én representant fra hvert medlemsamfunn fra de 6 største byene i Norge⁶. Hensikten med dette var å bidra til å skape en møteplass for lokale aktører der fremtidige lokale dialogfora i disse byene kunne settes på dagsorden. Noe av dagen ble satt av til å diskutere i arbeidsgrupper, inndelt etter bytilhørighet, om hvordan man kunne jobbe med dette lokalt. Tilbakemeldingene fra deltakerne var blant annet at man burde satt av hele søndagen til dette viktige arbeidet. På våre [nettsider](#) er det samlet noen av inntrykkene fra konferansen.

3.2 STL-FORUM

Det ble avviklet ett STL-forum i 2006 på Grønland Kulturstasjon. Pga av manglende kapasitet i sekretariatet i deler av 2006 ble høstens STL-forum avlyst. Den 18. april inviterte STL, i samarbeid med Flyktningenettverket (Norges Kristne Råd), til samtale om religion og integrering. Spørsmålet var hvilke ressurser som finnes i kristen og muslimsk tradisjon for å skape gode flerkulturelle eller -religiøse fellesskap. Shoaib Sultan (skribent) og Sturla Stålsett (generalsekretær i Kirkens Bymisjon) holdt hver sin innledning. Debattleder var Anne Hege Grung, stipendiat ved Universitetet i Oslo. Arrangementet samlet nærmere 50 deltakere.

STL-forum ble i 2006 flyttet til Grønland Kulturstasjon fordi Kirkens Hus var lite egnet som lokale for kveldsarrangement. Grønland Kulturhus har dessuten en egen kafé på kveldstid som kan benyttes og som gjør møteplassen mer innbydende.

3.3 LOKALE DIALOGER KRISTIANSAND

STL bevilget kr 10 000 til dialogprosjektet "samtaler etter krig og flukt" i Kristiansand. Prosjektet, som ledes av Liv Mørland, støttes av lokale tros- og livssynssamfunn i Kristiansand. En referansegruppe med representanter fra ulike tros- og livssynssamfunn bidrar med råd og innspill til prosjektleder. Prosjektet er et diakonalt tiltak rettet blant annet mot traumatiserte flyktninger og tilbyr disse tilrettelagte møteplasser for samtale om felles erfaringer etter krig og flukt.

⁶Byene representert på konferansen var Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Oslo og Drammen. Dessuten var en lokal representant fra Tønsberg representert på konferansen

3.4 DIALOGGRUPPEN FOR TRO- OG LIVSSYN I ROGALAND

Siden 1999 har Dialoggruppen for tro- og livssyn i Rogaland vært en plattform for det lokale dialogarbeidet mellom tros- og livssynssamfunn i regionen. STL bevilget kroner 10 000 til dette arbeidet i 2006. Dialoggruppen har arbeidet med å få på plass utstillingsprosjektet "Gud har 99 navn" til Stavanger er europeisk kulturby i 2008, men pga av manglende finansiering er prosjektet foreløpig på vent. STL har ikke hatt mulighet til å delfinansiere dette prosjektet, men har gitt en anbefaling til KKD om å bevilge støtte til deres prosjekt. Dialoggruppen fikk på slutten av året tilført kr 50 000 fra KKD.

3.5 LA OSS GÅ ET STYKKE VEI SAMMEN/LOKALE DIALOGER OSLO

Møteserien *La oss gå et stykke vei sammen* har vært et fast arrangement i STLs regi siden våren 2004 og har vært et fast arrangement for den lokale dialogen i Oslo. Møteserien, en rekke på tre møter hver høst og vinter, er et opplegg der de lokale medlemssamfunnene i STL inviterer hjem til sine forsamlingslokaler, kirkebygg eller templer for å fortelle om sin tro

La oss gå et stykke vei sammen hos Gurduara Sri Nanak Dev Ji

eller livssyn til andre nysgjerrige. Rammene for møtet har vært at vertskapet først presenterer seg selv, og etter en times presentasjon får deltakerne anledning til å stille spørsmål eller samtale om det de har sett og hørt. Våren 2006 har vertskap for møtene vært Det Mosaiske Trossamfund i Bergstien, Det muslimske

forbundet i Calmeyergaten og Vennesen Samfunn Kvekerne. For vårens møter var det et snitt på 25 deltakere på hvert møte. Vandringene har hatt et tak på 30 påmeldte.

I høst var vertskapene Karma Tashi Ling, Gurduara Sri Nanak Dev Ji og Lunden kloster. Til disse møtene var oppslutningen noe mindre, ca 15 i gjennomsnitt. Både i vår og i høst ble det gjort arbeid for å invitere KRL-lærere med på møteserien, uten at dette gav særlig respons. I arbeidet med å etablere et lokalt dialogforum i Oslo er det håp om at dette arrangementet kan skje i regi av et slikt forum.

3.6 UNGDOMSDIALOG/LOKALE DIALOGER OSLO

Sekretariatet har ikke hatt kapasitet til å følge opp dette arbeidet i 2006/2007. Ungdomsdialog har til nå primært vært et tiltak for ungdom fra Oslo og nærområdet.

3.7 ARBEIDSGRUPPE OM «VOLD I NÆRE RELASJONER»

Samarbeidsrådet v/koordinator har siden 2005 engasjert seg i en arbeidsgruppe nedsatt etter initiativ av Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester i Oslo kommune. Arbeidsgruppen arbeider med tematikken ”vold i nære relasjoner”, både om hvordan man kan samtale om dette i tros- og livssynssamfunnene og bruke de ressurser som ligger i tros- og livssynstradisjonene for å bekjempe slik vold. Arbeidsgruppa har i 2006 tatt initiativ til det andre i rekken av dialogmøter mellom tros- og livssynssamfunn om temaet. Oslo kommune ved byrådsavdelingen finner det ikke naturlig å videreføre dette arbeidet i 2007 under kommunens ledelse, og har bedt STL om å videreføre dette. STL har ikke kapasitet til å gjøre dette nå, men finner det naturlig at Oslo kommune samarbeider med et fremtidig lokalt dialogforum i Oslo, da samarbeidspartneren her er Oslo kommune.

4 INFORMASJON OG PROFILERING

Som en følge av at tros- og livssynspolitikken og -dialogen har blitt et viktigere tema i offentligheten, opplever STL en økt oppmerksomhet om sin virksomhet. Både karikatsaken, problemer knyttet til opprydding av dobbeltregistreringer og STLs uttalelse om den fremtidige relasjonen mellom staten og Den norske kirke har blitt gjengitt og kommentert i dagspressen, delvis gjennom at våre medlemsorganisasjoner har henvist til oss, men også som følge av egne initiativ. STL har ingen tradisjon for å delta aktivt i media, delvis fordi STL er en konsensusorganisasjon der felles uttalelser krever lengre tid enn det dagsaktuelle media tillater. En annen grunn kan være at STL ikke enda har utviklet en klar kommunikasjonsstrategi, der det er gjort tydelig hvilke saker STL skal profilere og hvordan disse skal profileres.

I 2006 har en viktig brikke i fremtidig profilering av organisasjon kommet på plass. En ny logo og hjemmeside gjør det enklere for oss å bli gjenkjent som Samarbeidsrådet. Flere av STLs medlemsorganisasjoner har vært flinke til å følge sekretariatets oppfordring om å legge ut informasjon om STLs virksomhet på sine nettsider eller oppslagstavler.

Av planlagt informasjonsarbeid ble informasjonsstanden på Østlandske Lærerstevne ikke prioritert i høst. Dette fordi arbeidet med Nasjonal Dialogkonferanse, som fant sted uken før, krevde mye ressurser.

4.1. LOGO OG NETTSIDE

I februar 2006 ble STLs logo og nettside ferdigstilt. Nettsiden, med et wordbasert brukergrensesnitt, gjør det mer hensiktsmessig å bruke nettsiden som informasjonskanal utad, da sidene er enklere å redigere.

4.2 PROFILERINGSARBEIDSGRUPPE OG INFORMASJONSMATERIELL

Sekretariatet har, med ansettelse av informasjonsmedarbeider høsten 2006, vært inne i en prosess med å videreutvikle profilprogrammet vårt basert på eksisterende logo (se handlingsplan). Blant annet ble det i 2006 gjort innkjøp av programvare som vil sette informasjonsmedarbeider i stand til å jobbe med grafisk formgivning av plakater og annet informasjonsmaterieell uavhengig av designbyrå.

Før jul inngikk STL en samarbeidsavtale med LDO om å utvikle og distribuere en informasjonsbrosjyre om matregler i ulike tros- og livssynstradisjoner. Denne informasjonsbrosjyren, som blant annet vil distribueres til helseforetakene, inngår som del av de nasjonale tiltakene knyttet til Det Europeiske Året for Like Muligheter for Alle, der LDO er nasjonal koordinator.

5 ORGANISASJONSUTVIKLING

Arbeidet med organisasjonsutvikling begynte i høst. AU har reist problemstillinger knyttet til Rådets fremtidige størrelse og struktur og rådets arbeidsform på to av høstens rådsmøter.

Rådets diskusjoner har synliggjort at dette er komplekse problemstillinger. En av AUs utfordringer har vært, med utgangspunkt i diskusjonen i Rådet, å identifisere hvilke interne utfordringer Samarbeidsrådet som organisasjon står overfor. Videre er det viktig å se hvilke konkrete grep (strukturendringer, endringer i arbeidsmetoder) som bør gjøres for at STL bedre møter de behov og forventninger medlemsorganisasjonene og -samfunnene har til STL.

Samtalene på rådsmøtet har synliggjort behovet for å møte hvert enkelt medlemssamfunn/-organisasjon for å få de enkeltes innspill på dette. Disse samtalene har gjort det tydeligere hvordan STL fungerer og hvordan man ønsker STL skal fungere.

5.1 MØTEFORM

Et av de viktigste spørsmål knyttet til Rådets arbeidsform har vært å finne ut av hva konsensusbaserte beslutningsprosesser skal bety for Rådet. Tema har vært oppe til diskusjon på ett av Rådsmøtene i høst og Marit Kromberg innledet til samtale om temaet på det første rådsmøtet i 2007.

Et annet aspekt ved møteform, som det har vært arbeidet med i året som gikk, er å kutte ned tiden som brukes på orienteringssaker, godkjenning av referater o.l. Dette har gjort det mulig for Rådet å bruke mer tid på de avgjørende sakene. Samtidig er tilbakemeldingene at dette ikke er nok, og at dagsorden enten må ryddes mer radikalt slik at samtalene om de viktige sakene gis tid, eller at møtene må utvides til heldagsmøter slik at alle rådsrepresentantene gis den tid som er nødvendig.

6 ØKONOMI

Årsregnskapet og årsregnskapet gir etter styrets mening et rettviseende bilde av Samarbeidsrådets økonomiske stilling. Regnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift. STL mottok kr 1 145 000. i driftsstøtte i 2006 (her inngår ekstrabevilgningen STL fikk i mars 2006 og desember 2006) Andre inntekter var kontingenter som brakte inn kr. 39 000. Dessuten ble 20 000, overskudd fra det nedlagte Dialogforum Sør overført til Samarbeidsrådet og etter samtykke med KKD anvendt til lokale dialoger i Stavanger og Kristiansand. Samarbeidsrådet har dessuten hatt andre inntekter knyttet til påmeldingsavgift til Nasjonal Dialogkonferanse og La oss gå et stykke vei sammen på til sammen 13 887. Totale driftsinntekter var dermed kr 1 197 887. Totale driftsutgifter beløp seg til 817 238. Årsresultatet er kr 379 728. Dette overskuddet skyldes flere forhold.

For det første mottok STL en ekstrabevilgning på 150 000 så sent som 28. desember 2006. Etter samtykke med KKD overføres dette tilskuddet til 2007. For det andre fikk Samarbeidsrådet et uforutsett ekstratilskudd fra KKD den 10. mars på 350 000 kroner for arbeid med lokale dialoger. I stedet for å ansette en egen prosjektmedarbeider i en 50 % stilling for å drive prosjektet ”lokale religions og livssynsmøter” (se Kap 3), ble Mehda Ghalegolabi ansatt som informasjonsmedarbeider i en 50 % stilling 18. september. Dette frigjorde STLs koordinator til å arbeide med lokale dialoger. For det tredje var koordinator i perioden 1. mars til 1. juni i pappapermisjon og arbeidet med å ansette ny informasjonsmedarbeider ble derfor først påbegynt etter dette

I perioden der koordinator var i permisjon vikarierte Barbro Sveen i en 50 % stilling, og valgte leder fikk en økonomisk kompensasjon i arbeidet med å avlaste sekretariatet.

STL vil overføre årsresultatet på 249 728 (fratrekk av ekstrabevilgning på 150 000 fra KKD den 29. desember) til ny regning.

Det har i 2006/2007 ikke vært sykefravær. Det har heller ikke vært registrert arbeidsulykker. Likestilling praktiseres så langt dette er praktisk mulig. Samarbeidsrådet driver ikke aktiviteter som forurensrer miljøet.